«شرق» از حمله هوایی آمریکا به جزیره خارک گزارش می‌دهد

تلاقی جنگ و نفت

شرق: بامداد شنبه ۲۳ اسفندماه، جزیره خارک در خلیج فارس هدف حمله هوایی ایالات متحده قرار گرفت؛ حمله‌ای که ساعاتی بعد از سوی دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، اعلام شد. ترامپ در پیامی در شبکه اجتماعی «تروث‌سوشال» مدعی شد فرماندهی مرکزی نیروهای ایالات متحده (سنتکام) به دستور او یکی از سنگین‌ترین حملات هوایی در تاریخ خاورمیانه را علیه اهداف نظامی ایران در جزیره خارک انجام داده است. او در این پیام نوشت تمامی اهداف نظامی ایران در این جزیره به‌طور کامل نابود شده‌اند.

ترامپ در ادامه پیام خود ادعا کرده بود ایالات متحده از پیشرفته‌ترین تسلیحات جهان برخوردار است و با وجود توانایی حمله به زیرساخت‌های نفتی، تصمیم گرفته است این تأسیسات را هدف قرار ندهد. رئیس‌جمهور آمریکا در عین حال هشدار داد در صورت ایجاد اختلال در عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز توسط ایران، واشنگتن در این تصمیم تجدیدنظر خواهد کرد. ترامپ همچنین در بخشی از پیام خود مدعی شده بود ایران توان دفاع در برابر حملات آمریکا را ندارد و تأکید کرده تهران هرگز به سلاح هسته‌ای دست نخواهد یافت. رئیس‌جمهور آمریکا ساعاتی پس از انتشار این پیام، بدون ارائه توضیحی تکمیلی، ویدئویی از لحظه حمله به نقاطی از جزیره خارک منتشر کرد. در این ویدئو اصابت چندین بمب به بخش‌هایی از جزیره از جمله محدوده فرودگاه مشاهده می‌شد. او همچنین در پیامی دیگر، تصویری از یک بمب‌افکن رادارگریز «بی-۲» را با عبارت «صلح از راه قدرت» منتشر کرد. در تصاویر منتشرشده از سوی ترامپ، اصابت دست‌کم ۱۴ بمب به نقاطی از جزیره دیده می‌شد. در همین حال شبکه سی‌ان‌ان به نقل از مقامات آمریکایی گزارش داد در جریان این حمله، مکان‌های مرتبط با تجارت نفت ایران هدف قرار نگرفته‌اند. به گفته این منابع، عملیات انجام‌شده فقط بر اهدافی متمرکز بوده است که از دید مقامات آمریکایی جنبه نظامی داشته‌اند.

در خارک چه خبر است؟

گزارش‌های اولیه رسانه‌های داخلی کشورمان نیز از وقوع انفجارهای متعدد در جزیره خارک حکایت داشت. در این باره فارس به نقل از منابع میدانی اعلام کرد در جریان این حمله صدای بیش از ۱۵ انفجار در نقاط مختلف جزیره شنیده شده است. به گفته این منابع، مهاجمان تلاش کرده بودند برخی تأسیسات از جمله سامانه‌های پدافندی ارتش، پایگاه دریایی جوشن، برج مراقبت فرودگاه و آشیانه بالگرد فلات قاره را هدف قرار دهند. مشاهدات میدانی نیز از بلندشدن دود غلیظ از بخش‌هایی از جزیره حکایت داشت.

با این حال منابع محلی اعلام کردند زیرساخت‌های نفتی جزیره خارک در جریان این حملات آسیب ندیده‌اند. این در حالی بود که پیش از این مقامات کشور هشدار داده بودند هرگونه حمله به تأسیسات نفتی و انرژی در ایران می‌تواند با واکنش گسترده ایران علیه زیرساخت‌های انرژی در منطقه مواجه شود. در ساعات نخست پس از حمله، برخی منابع خارجی مدعی شده بودند سامانه‌های پدافندی جزیره به طور کامل از کار افتاده‌اند، اما گزارش‌ها نشان داد این سامانه‌ها مدت کوتاهی بعد از حمله دوباره فعال شده‌اند. در همین حال گزارش‌های منتشرشده از وضعیت جزیره خارک نشان داد شرایط در این جزیره پس از حمله در مدت کوتاهی به حالت عادی بازگشته است. خبرگزاری مهر به نقل از منابع محلی اعلام کرد وضعیت در جزیره تحت کنترل قرار داشته و فعالیت‌های روزمره در آن از سر گرفته شده است. بر اساس این گزارش، کارکنان صنعت نفت مستقر در جزیره خارک در سلامت کامل قرار دارند و هیچ آسیبی به آنان وارد نشده است. تماس‌های خبرنگاران با منابع محلی نیز این موضوع را تأیید کرد.

گزارش‌های اولیه مهر نیز نشان می‌دهد با وجود شنیده‌شدن چندین انفجار در جریان حمله، زیرساخت‌های حیاتی نفتی جزیره آسیبی ندیده‌اند و فعالیت آنها ادامه دارد. به گفته منابع آگاه، ارزیابی‌های اولیه حاکی از آن است که این حمله نتوانسته به اهداف راهبردی مورد نظر مهاجمان دست یابد. در عین حال برخی گزارش‌ها از حمله به نقاط دیگری در خلیج فارس نیز خبر دادند. خبرگزاری مهر در خبر دیگری اعلام کرد جنگ‌افزارهای آمریکا در اقدامی دیگر اسکله‌های مسافربری و گردشگری «شیب‌دراز» و «کندالو» در جزیره قشم را نیز هدف قرار داده‌اند. گزارش‌های اولیه حاکی از واردآمدن خساراتی به بازوهای اسکله و برخی تجهیزات بندری در این مناطق بود.

واکنش قرارگاه خاتم‌الانبیا و ادامه فعالیت زیرساخت‌ها

چند ساعت پس از اعلام خبر حمله، سخنگوی قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در بیانیه‌ای به اظهارات رئیس‌جمهور آمریکا واکنش نشان داد. در این بیانیه تأکید شد در صورت حمله به زیرساخت‌های نفتی، اقتصادی یا انرژی جمهوری اسلامی ایران، تمامی زیرساخت‌های مرتبط با آمریکا در منطقه که شرکت‌های آمریکایی در آن سهام دارند یا با این کشور همکاری می‌کنند، هدف قرار خواهند گرفت. در این پیام همچنین هشدار داده شد چنین زیرساخت‌هایی در صورت ادامه حملات به ایران نابود خواهند شد. در بیانیه منتشرشده از سوی قرارگاه خاتم‌الانبیا تأکید شد جمهوری اسلامی ایران پیش‌تر نیز نسبت به هرگونه تهدید علیه زیرساخت‌های انرژی خود هشدار داده است و هرگونه اقدام در این زمینه با واکنش متقابل مواجه خواهد شد. این بیانیه همچنین اعلام کرد پاسخ به تجاوز باید متناسب با آن داده شود.

خارک؛ محور حساس در جنگ

حمله اخیر آمریکا به جزیره خارک، مهم‌ترین پایانه صادرات نفت ایران، بی‌شک نقطه عطفی در جنگ تحمیلی جاری به شمار می‌رود. این اقدام، که از سوی طرف آمریکایی با هدف قراردادن تأسیسات نظامی اعلام شد، عملا شریان حیاتی اقتصادی ایران را وارد میدان درگیری کرده و ابعاد گسترده‌ای از تنش منطقه‌ای و جهانی را به همراه خواهد داشت؛ کمااینکه کارشناسان نظامی و انرژی تأکید می‌کنند جزیره خارک با بیش از ۵۵ مخزن ذخیره نفت و ظرفیت بارگیری بیش از ۳۴ میلیون بشکه، نقش حیاتی در صادرات نفت ایران دارد. لذا هرگونه تعرض به آن، نه‌تنها امنیت اقتصادی کشور، بلکه ثبات بازار جهانی انرژی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. جزیره خارک، واقع در خلیج فارس و در حدود ۳۸کیلومتری ساحل بندر گناوه، از دهه ۱۳۴۰ و پس از احداث تأسیسات نفتی، به یکی از نقاط حیاتی صادرات نفت ایران تبدیل شده است. بر اساس آمار «تنکر ترکرز»، در سال ۲۰۲۵ بیش از ۹۵ درصد نفت خام صادراتی ایران از این ترمینال به مقصد بازارهای جهانی، به‌ویژه چین، ارسال شد و در دو هفته اخیر نیز چند نفتکش موفق به بارگیری از خارک شده‌اند. این جزیره با داشتن اسکله‌های آب عمیق قادر است نفتکش‌های غول‌پیکری را پذیرش کند که حجم بالایی از نفت خام را حمل می‌کنند و به همین دلیل خارک، استراتژیک‌ترین نقطه در ترانزیت انرژی ایران است. به واسطه چنین اهمیتی، آکسیوس در گزارش ۱۶ اسفند، حتی به احتمال تصرف این جزیره توسط دولت ترامپ اشاره کرده بود. یک هفته پیش نیز یائیر لاپید، رهبر اپوزیسیون اسرائیل، درخواستی دال بر هدف قراردادن میادین نفتی و تأسیسات انرژی خارک را مطرح کرد. هدف اعلام‌شده این اقدام، فلج‌کردن اقتصاد ایران و ایجاد فشار بر تهران بود. هم‌اکنون، تهدیدهای نظامی در منطقه به‌ویژه در تنگه هرمز، تأثیر قابل توجهی بر عبور نفتکش‌ها و افزایش قیمت جهانی نفت گذاشته است. در همین باره مارک کیمیت، ژنرال بازنشسته ارتش آمریکا و کارشناس نظامی در گفت‌وگو با شبکه خبری سی‌ان‌ان هشدار داده است هرگونه هدف قراردادن زیرساخت‌های نفتی این جزیره، احتمالا واکنش متقابل ایران را به دنبال دارد و سطح تنش در منطقه را به‌شدت افزایش می‌دهد. به گفته او: «اقدام آمریکا، جزیره خارک را به نوعی «گروگان» معادلات امنیتی منطقه تبدیل کرده است تا عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز تضمین شود. این تنگه که یکی از شریان‌های اصلی انتقال انرژی جهان است، در صورت اختلال، می‌تواند بازار جهانی نفت را به‌سرعت دچار نوسانات شدید کند». از این منظر، کارشناسان بر این باورند واکنش ایران در صورت ادامه تهدید به زیرساخت‌های انرژی، می‌تواند دامنه درگیری را به دیگر نقاط خلیج فارس و حتی کشورهای منطقه گسترش دهد. پیرو نکته مذکور، سوءمحاسبه ترامپ در حمله به خارک می‌تواند پیامدهای غیرقابل بازگشتی داشته باشد. تصمیم برای حمله به این جزیره احتمالا با چنین برداشتی شکل گرفته که فشار مستقیم بر زیرساخت‌های حیاتی، تهران را وادار به عقب‌نشینی از نقش نظارتی خود بر تنگه هرمز یا تغییر رفتار در میدان جنگ کند. این در حالی است که تجربه‌های گذشته نشان داده هرگونه تهدید مستقیم زیرساخت‌های حیاتی ایران، نه‌تنها به کاهش تنش نمی‌انجامد، بلکه احتمال گسترش درگیری و ورود بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را افزایش می‌دهد.

از سوی دیگر، گزارش‌های میدانی حاکی است که با وجود حملات طی دو هفته گذشته از آغاز جنگ، عملیات بارگیری نفت خام ایران در خارک ادامه داشته و سامانه‌های پدافندی جزیره توانسته‌اند تهدیدها را دفع کنند. این موضوع نشان‌دهنده توانمندی ایران در حفظ عملیات حیاتی و پایداری امنیت ملی حتی در شرایط بحران است. کارشناسان اقتصادی و نظامی هشدار می‌دهند هرگونه اقدام علیه خارک، نه‌تنها به ایران، بلکه به کل معادلات انرژی و امنیت منطقه ضربه خواهد زد و مدیریت بحران را پیچیده‌تر می‌کند.

نفت در میدان جنگ؛ پیامدهای منطقه‌ای و جهانی

فشار آمریکا بر ایران با هدف محدودسازی عملیات در تنگه هرمز، می‌تواند واکنش متقابل تهران را به دیگر تأسیسات انرژی در خلیج فارس بکشاند و دامنه بحران را گسترش دهد. تجربه تاریخی نشان داده است هرگونه تهدید مسیرهای حیاتی انرژی، از جمله تنگه هرمز، همواره با افزایش قیمت نفت و بی‌ثباتی بازار همراه بوده است. از منظر نظامی، ایران توانسته است با استفاده از سامانه‌های پدافندی و مدیریت هوشمند، امنیت خارک را حفظ کرده و عملیات صادرات نفت را بدون وقفه ادامه دهد. این نشان می‌دهد هرگونه محاسبه آمریکا مبنی بر فشار نظامی برای تغییر رفتار تهران، با واقعیت‌های منطقه‌ای و توان دفاعی ایران همخوانی ندارد و احتمالا تأثیر معکوس خواهد داشت. در نهایت، کارشناسان هشدار می‌دهند اقدام آمریکا در هدف قراردادن خارک، ترکیبی از جنگ نظامی و اقتصادی را رقم زده است. این اقدام نه‌تنها می‌تواند بحران را تشدید کند، بلکه مسیر مدیریت تنش را پیچیده کرده است و پیامدهای آن برای کشورهای منطقه و بازار جهانی انرژی جدی و طولانی‌مدت خواهد بود.

عکس: مجتبی محسنی، شانا

«شرق» از گمانه‌زنی‌های دیپلماتیک برای آتش‌بس و پیش‌بینی زمان پایان جنگ گزارش می‌دهد

خیلی دور؛ خیلی نزدیک

مهدی بازرگان: در روزهای اخیر، رسانه‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای گزارش‌های مختلفی درباره تلاش برای پایان‌دادن به جنگ و فعال‌شدن کانال‌های دیپلماتیک منتشر کرده‌اند. در این خصوص «هاآرتص» مدعی شد که ترکیه، عمان و مصر ابتکار عمل برای آغاز یک روند دیپلماتیک به‌منظور توقف جنگ با ایران را در دست گرفته‌اند. براساس این گزارش، میانجیگری‌ها با عباس عراقچی، وزیر امور خارجه و تا حدی با علی لاریجانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران، در جریان است. همچنین هاآرتص اعلام کرد که نمایندگان این کشورها با طرف آمریکایی در تماس هستند، اما جزئیاتی درباره برقراری ارتباط میان میانجی‌ها و اسرائیل ارائه نشده و مشخص نیست که آیا چنین ارتباطی برقرار شده است یا خیر. این در حالی است که علی لاریجانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی، روز دوشنبه ۱۱ اسفند در پستی در شبکه ایکس، به زبان عربی نوشت که «ایران با ایالات متحده مذاکره نخواهد کرد».

البته علی هاشم، خبرنگار شبکه الجزیره، در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «یک منبع موثق در تهران به من اطلاع داده است که گزارش‌ها درباره ارسال پیام از طریق عمان، فرانسه یا هر واسطه دیگر صحت ندارد و هیچ نوع دیپلماسی در هیچ سطحی در جریان نیست». اگر این خبر مورد تأیید باشد، به‌وضوح پاسخ پرسش محوری افکار عمومی درباره زمان خاتمه جنگ روشن می‌شود؛ پرسشی که طی روزهای اخیر ذهن شهروندان را به خود مشغول کرده است. به عبارت دیگر، فقدان هرگونه تعامل دیپلماتیک نشان می‌دهد که پایان درگیری‌ها هنوز به هیچ فرایند رسمی یا مذاکره‌ای گره نخورده و شرایط فعلی جنگ، همچنان در محور میدان و تصمیمات راهبردی طرف‌های درگیر تعیین می‌شود و تا به اکنون تکاپوهای پشت پرده وزن قابل توجهی در پایان جنگ جاری ندارد. با ورود دومین جنگ تحمیلی اسرائیل و آمریکا علیه ایران به شانزدهمین روز، شاید مهم‌ترین پرسش افکار عمومی این باشد که چه زمانی این درگیری‌ها پایان خواهد یافت؟ این پرسش در شرایطی مطرح می‌شود که فضای منطقه‌ای و بین‌المللی به شدت تحت تأثیر این جنگ قرار گرفته و بسیاری از بازیگران سیاسی و اقتصادی جهان تحولات آن را با دقت دنبال می‌کنند. با این حال، پاسخ به این پرسش چندان ساده نیست. چون «جنگ» برخلاف بسیاری از پدیده‌های سیاسی، دیپلماتیک و اقتصادی، روندی خطی و قابل پیش‌بینی ندارد و در بسیاری از موارد تحت تأثیر مجموعه‌ای از متغیرهای پیچیده و بعضا غیرقابل پیش‌بینی قرار می‌گیرد. همین ویژگی سبب می‌شود که تحلیلگران در ارزیابی زمان پایان آن با احتیاط سخن بگویند و از ارائه پیش‌بینی‌های قطعی خودداری کنند. در این بین پیچیده‌گویی و تناقض‌گویی دونالد ترامپ هم بر شدت ابهام درخصوص زمان پایان جنگ افزوده است؛ در این رابطه ترامپ، روز یکشنبه ۱۰ اسفند از اقامتگاه خود در فلوریدا در گفت‌وگوی تلفنی با روزنامه بریتانیایی «دیلی‌میل» اظهار کرد که روند عملیات نظامی پیش‌بینی‌شده معمولا چهار هفته طول می‌کشد. او با اشاره به وسعت سرزمینی ایران افزود که «ایران کشوری پهناور است، اما ما برآورد کرده‌ایم که این حملات نظامی در حدود چهار هفته به پایان برسد، یا حتی ممکن است کوتاه‌تر باشد». اما رئیس‌جمهوری آمریکا، ۲۰ اسفند گفت که «ایالات متحده ضربات شدیدی به ایران وارد کرده و نبرد آن هنوز پایان نیافته است». ترامپ، پیش‌تر اعلام کرده بود که «جنگ با ایران به‌زودی به پایان خواهد رسید، زیرا عملا اهداف اصلی برای حمله دیگر باقی نمانده‌اند». او در گفت‌وگوی کوتاه پنج دقیقه‌ای با وب‌سایت «آکسیوس» افزود که «موارد جزئی باقی مانده است؛ هر زمان که بخواهم، آنها را خاتمه می‌دهم». این وب‌سایت گزارش داد که ترامپ به‌طور علنی تأکید کرده عملیات نظامی او تا حد زیادی به اهداف تعیین‌شده دست یافته است، با این حال مقامات آمریکایی و اسرائیلی تصریح کرده‌اند که تاکنون هیچ دستور داخلی برای اعلام آتش‌بس صادر نشده است. ترامپ در ادامه تناقض‌گویی‌هایش عنوان کرد که «جنگ بسیار خوب پیش رفته و ما جلوتر از برنامه اولیه حرکت کرده‌ایم. حتی در بازه شش روزه اولیه، خسارات واردشده به ایران بیش از آن چیزی بوده که پیش‌بینی کرده بودیم». کارولین لیویت، سخنگوی کاخ سفید، روز جمعه ششم مارس (۱۵ اسفند) در گفت‌وگو با خبرنگاران در واشنگتن اظهار کرد که جنگ با ایران بین چهار تا شش هفته به طول خواهد انجامید و ما در مسیر پیش‌بینی‌شده برای دستیابی به اهداف تعیین‌شده در این جنگ حرکت می‌کنیم». در همین حال، جی‌دی ونس، معاون رئیس‌جمهوری آمریکا و پیت هگست، وزیر دفاع این کشور، تأکید کردند که این جنگ «نامحدود» نخواهد بود. وزیر دفاع پیش‌تر اعلام کرده بود که «این یک جنگ بی‌پایان نیست و ممکن است چهار هفته، دو هفته یا حتی شش هفته طول بکشد». او همچنین افزود که رئیس‌جمهور اختیار کامل برای تصمیم‌گیری در این زمینه را دارد. با این حال، ژنرال دن کین، رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا، دیدگاهی با خوش‌بینی کمتر ارائه داد و چند روز پیش تصریح کرد که «درگیری هنوز فاصله زیادی تا پایان دارد». این اظهارات نشان می‌دهد که میان مقام‌های ارشد آمریکا درباره مدت‌زمان و پایان جنگ، تفاوت دیدگاه و برآورد وجود دارد و پیش‌بینی دقیق زمان خاتمه درگیری همچنان نامشخص است. در مقابل، سپاه پاسداران اعلام کرد که برای ادامه جنگ آماده است و گفت توانایی و آمادگی کامل برای ادامه درگیری تا شش ماه را دارد. سرلشکر یحیی رحیم‌صفوی، مشاور و دستیار نظامی رهبری ایران اخیرا عنوان کرد: «تصورم این است که جنگ قبل از عید نوروز به پایان خواهد رسید؛ تصور و تحلیل من این است که آمریکا و اسرائیل تحمل جنگ طولانی‌مدت را ندارند و دوام نخواهند آورد به شرط آنکه ما تداوم عملیات داشته باشیم».

پدیده غیرقابل محاسبه

همان‌طورکه گفته شد یکی از مهم‌ترین نکاتی که کارشناسان نظامی و سیاسی بر آن تأکید می‌کنند، ماهیت خاص جنگ به عنوان پدیده‌ای پیچیده و چندبعدی است. جنگ در بسیاری از موارد براساس محاسبات دقیق آغاز یا اداره نمی‌شود و حتی در مواردی از دل سوءمحاسبه‌ها شکل می‌گیرد. در واقع بسیاری از جنگ‌های مهم تاریخ زمانی آغاز شده‌اند که یکی از طرف‌ها یا حتی هر دو طرف درگیر، برآورد دقیقی از توانایی‌ها، ظرفیت‌ها و واکنش‌های طرف مقابل و نیز تبعات منطقه‌ای و جهانی آغاز تنش نداشته‌اند. همین مسئله موجب می‌شود که روند جنگ نیز به شکلی غیرقابل پیش‌بینی پیش برود و گاه برخلاف انتظار اولیه بازیگران آن ادامه پیدا کند. به همین دلیل است که در تحلیل جنگ‌ها معمولا از ارائه زمان‌بندی مشخص برای پایان درگیری‌ها پرهیز می‌شود. در بسیاری از موارد جنگ‌ها با هدفی محدود و در بازه زمانی کوتاه آغاز می‌شوند، اما در عمل به درگیری‌هایی طولانی‌مدت تبدیل می‌شوند. نمونه‌های متعددی از این وضعیت در تاریخ معاصر وجود دارد که نشان می‌دهد حتی قدرت‌های بزرگ نیز قادر نبوده‌اند مسیر جنگی را که آغاز کرده‌اند به‌طور دقیق کنترل کنند. درباره جنگ کنونی نیز همین منطق برقرار است. اگرچه برخی ناظران معتقدند این درگیری ممکن است در بازه‌ای کوتاه به پایان برسد، اما در مقابل گروهی دیگر از تحلیلگران احتمال طولانی‌ترشدن آن را تا چندین هفته و حتی چند ماه مطرح می‌کنند. دلیل این اختلاف نظر آن است که عوامل مؤثر بر روند جنگ بسیار متعدد هستند و هریک از آنها می‌تواند مسیر درگیری را تغییر دهد. در چنین شرایطی پیش‌بینی زمان پایان جنگ بدون در نظر گرفتن مجموعه‌ای از متغیرهای سیاسی، نظامی و اقتصادی عملا امکان‌پذیر نیست.

معادلات پیچیده منطقه‌ای و نقش بازیگران خارجی

در کنار ماهیت غیرقابل پیش‌بینی جنگ، یکی دیگر از عوامل مهم در تعیین روند آن مجموعه معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی است که پیرامون این درگیری شکل گرفته است. جنگ کنونی فقط یک تقابل دوجانبه میان ایران و اسرائیل یا آمریکا نیست، بلکه در بستر یک محیط ژئوپلیتیک پیچیده مانند خاورمیانه در حال وقوع است که بازیگران متعددی در آن نقش دارند. از یک سو، تصمیمات سیاسی و نظامی واشنگتن و تل‌آویو می‌تواند بر شدت و دامنه درگیری تأثیر بگذارد. هرگونه تغییر در راهبرد این دو بازیگر می‌تواند روند جنگ را به شکل قابل توجهی تغییر دهد. از سوی دیگر، تهران نیز بر اساس محاسبات راهبردی خود تصمیم‌گیری می‌کند و نحوه واکنش ایران به تحولات میدان نبرد یکی از عوامل تعیین‌کننده در آینده جنگ محسوب می‌شود. علاوه بر این سه بازیگر اصلی، نقش قدرت‌های دیگر نیز در این معادله قابل توجه است. کشورهایی مانند روسیه و چین به عنوان بازیگران مهم در نظام بین‌الملل، تحولات این جنگ را با دقت دنبال می‌کنند و مواضع و اقدامات آنها می‌تواند بر فضای دیپلماتیک و سیاسی پیرامون این بحران تأثیر بگذارد. در کنار این قدرت‌ها، برخی کشورهای منطقه خلیج فارس نیز به دلیل نزدیکی جغرافیایی و پیوندهای اقتصادی و امنیتی با طرف‌های درگیر، در تحولات جنگ نقش مستقیم دارند. از سوی دیگر، متغیرهای اقتصادی و انرژی نیز در این جنگ اهمیت قابل توجهی دارند. منطقه خلیج فارس یکی از مهم‌ترین مراکز تولید و انتقال انرژی در جهان است و هرگونه تنش نظامی در این منطقه می‌تواند پیامدهایی گسترده برای بازارهای جهانی داشته باشد. افزایش تنش‌ها در چنین منطقه حساسی ممکن است بازارهای انرژی را دچار نوسان کند و همین مسئله می‌تواند بر تصمیمات سیاسی بازیگران مختلف تأثیر بگذارد. وضعیت کنونی جنگ میان ایران و آمریکا-اسرائیل، عرصه‌ای پیچیده از تضاد منافع منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ایجاد کرده است. برخی بازیگران مانند چین و کشورهای عربی، با توجه به اهمیت ثبات اقتصادی و بازار انرژی، تمایل دارند این درگیری هرچه سریع‌تر به پایان برسد تا از افزایش قیمت نفت و فشار بر اقتصاد خود جلوگیری کنند. این کشورها خواهان توقف جنگ و بازگشت جریان صادرات انرژی به روال طبیعی هستند و راهکارهای دیپلماتیک را پیگیری می‌کنند. در سوی دیگر، اسرائیل به عنوان اصلی‌ترین بازیگر معارض ایران، به دنبال ادامه جنگ است تا فشار سیاسی و امنیتی بر تهران را افزایش دهد. در همین باره و به گزارش روزنامه «یدیعوت آحرونوت» منابع آگاه اسرائیلی فاش کردند که برآوردهای ارتش نشان می‌دهد جنگ با ایران ممکن است حداقل یک ماه ادامه داشته باشد. در این میان روسیه نیز منافع خاص خود را در ادامه درگیری می‌بیند؛ نوسانات بازار انرژی فرصت لغو موقت تحریم‌ها و افزایش فروش نفت را فراهم و هم‌زمان تمرکز جهانی را از بحران اوکراین منحرف می‌کند. این تقابل منافع نشان می‌دهد پایان جنگ نیازمند مدیریت ظریف و مذاکرات چندجانبه است.

ابهام در مسیر پایان جنگ

در کنار آنچه گفته شد، گزارش‌های تازه خبری نشان می‌دهد در داخل کاخ سفید کشمکشی پیچیده میان مشاوران و مقام‌های مختلف درباره جنگ با ایران جریان دارد و بر اظهارات متغیر دونالد ترامپ تأثیر گذاشته است. برخی مشاوران اقتصادی و سیاسی به رئیس‌جمهور آمریکا هشدار داده‌اند افزایش قیمت بنزین و شوک نفتی می‌تواند حمایت داخلی از جنگ را کاهش دهد و خواستار تعریف محدودی از «پیروزی» و اعلام پایان عملیات شده‌اند. در مقابل، چهره‌های تندرو از جمله سناتورهای جمهوری‌خواه و مفسران رسانه‌ای فشار می‌آورند تا اقدامات نظامی علیه ایران ادامه یابد تا مانع تهدید منافع آمریکا شوند. منابع آگاه می‌گویند ترامپ در روزهای اخیر از اهداف اولیه گسترده فاصله گرفته و جنگ را عملیاتی محدود می‌داند که بخش عمده اهداف آن تحقق یافته است. این کشمکش میان دیدگاه‌های محتاطانه و تندروها، نشان‌دهنده اختلاف در تعیین زمان و نحوه اعلام پیروزی و پایان عملیات است و پیچیدگی تصمیم‌گیری در بزرگ‌ترین عملیات نظامی آمریکا پس از جنگ عراق در سال ۲۰۰۳ را برجسته می‌کند. پیرو این دودستگی در کاخ سفید اکنون خود ترامپ هم شاید زمان دقیقی برای پایان جنگ متصور نیست. با در نظر گرفتن تمامی این عوامل، می‌توان گفت مسیر پایان جنگ همچنان با ابهام قابل توجهی همراه است. برخی تحلیلگران معتقدند اگر شرایط سیاسی یا نظامی به‌گونه‌ای تغییر کند که طرف‌های درگیر به این نتیجه برسند ادامه جنگ هزینه‌های بیشتری نسبت به دستاوردهای آن دارد، ممکن است زمینه برای کاهش تنش و پایان درگیری فراهم شود. در چنین حالتی احتمال دارد تلاش‌های دیپلماتیک برای برقراری نوعی آتش‌بس یا توافق موقت افزایش پیدا کند. با این حال، سناریوی دیگری نیز مطرح است که بر اساس آن جنگ ممکن است برای مدت طولانی‌تری ادامه یابد. در صورتی که طرف‌های درگیر همچنان بر اهداف راهبردی خود تأکید و تصور کنند که می‌توانند از طریق ادامه عملیات نظامی به نتایج مطلوب‌تری دست یابند، احتمال طولانی‌ترشدن جنگ افزایش پیدا می‌کند. در چنین شرایطی ممکن است درگیری‌ها از مرحله فعلی عبور کرده و وارد فازهای جدیدی شود. در این میان، موضع تهران نیز یکی از عوامل مهم در تعیین مسیر آینده جنگ محسوب می‌شود. نشانه‌ها حاکی از آن است که در مقطع کنونی تمایل چندانی برای فعال‌سازی کانال‌های دیپلماتیک به منظور پایان سریع درگیری‌ها وجود ندارد. این مسئله می‌تواند نشان‌دهنده آن باشد که تصمیم‌گیران در تهران ترجیح می‌دهند تحولات میدان نبرد را به عنوان عامل تعیین‌کننده در روند جنگ در نظر بگیرند. آنچه در حال حاضر می‌توان با اطمینان گفت این است که جنگ کنونی وارد مرحله‌ای پیچیده و چندلایه شده است؛ مرحله‌ای که در آن عوامل نظامی، سیاسی، اقتصادی و ژئوپلیتیک به طور هم‌زمان بر روند تحولات تأثیر می‌گذارند. در چنین شرایطی ارائه پیش‌بینی دقیق درباره زمان پایان جنگ دشوار است و آینده این درگیری تا حد زیادی به نحوه تعامل و تصمیم‌گیری بازیگران اصلی در روزها و هفته‌های پیش‌رو بستگی دارد. حال باید دید که روز موعود پایان جنگ چه زمانی فرا خواهد رسید.

خبر

سخنگوی دولت: ۲۲۳ شهید زن تا امروز

فاطمه مهاجرانی دیروز در پانزدهمین روز از جنگ تحمیلی آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه کشورمان در گزارش تلویزیونی خطاب به ملت ایران، تصریح کرد: از طرف اعضای هیئت دولت و رئیس‌جمهور پزشکیان از مردم شریف ایران به‌واسطه حضور حماسی در راهپیمایی روز قدس تشکر می‌کنم، مردم عزیز ایران در راستای رساندن صدای خود به جهانیان زیر بمباران دشمن به خیابان آمدند و این روز را پرشورتر از هر سال برگزار کردند. مهاجرانی افزود: همچنین لازم است از حضور هر شب مردم در خیابان‌ها و میادین شهر تشکر کنم که با حضور خود نشان دادند پای کار ایران ایستاده‌اند. سخنگوی دولت با اشاره به حملات دشمن به مراکز غیرنظامی، تأکید کرد: در حملات دشمن تاکنون تعداد شهدای زن ۲۲۳ و تعداد مصدومان زن آسیب‌دیده در این حملات دو هزار و ۱۲۹ نفر بوده است. او همچنین از حمله دشمن به یکی از روستاهای بوئین‌زهرا و حمله به کمپ خانوادگی اشاره و خاطرنشان کرد: متأسفانه شاهد آسیب به برج آزادی نیز بودیم و مجموعه تاریخی چوگان شهدا که یکی از شاخص‌ترین نمادهای ثبت‌شده در یونسکو هست نیز آسیب دیده است. مهاجرانی با اشاره به رفع آسیب‌های واردشده ضمن قدردانی از تمام نیروهای امدادی و کادر درمان که به گفته او این روزها پای کار ایران ایستاده‌اند، گفت: در حملات دشمن ۴۳ واحد اورژانس نیز آسیب دیده است که سه واحد آن به صورت کامل تخریب شده؛ همچنین ۳۲ آمبولانس آسیب دیده که از این میان پنج دستگاه به صورت کامل از چرخه خدمت‌رسانی خارج شده است. وی افزود: همچنین سه دستگاه اتوبوس آمبولانس آسیب دیده است و ۳۵ واحد درمانی و ۱۵۲ واحد بهداشتی در کشور دچار آسیب شده و متأسفانه تاکنون ۱۶ نفر از شهدا، کادر سلامت هستند.

آمار شهدای دانش‌آموز و معلم به ۲۰۶ نفر رسیده است

سخنگوی دولت همچنین درخصوص آسیب به سایر مراکز غیرنظامی، ادامه داد: متأسفانه ۱۲۰ مدرسه آسیب جدی دیده است و تعداد شهدای معلم و دانش‌آموز بالغ بر ۲۰۶ نفر است. او همچنین اظهار کرد: شاهد برقراری انرژی برق در شبکه بعد از حملات دشمن بودیم تا شهروندان عزیز در این حوزه دچار کمبود و مشکلی نباشند. سخنگوی دولت در بخش دیگری از سخنان خود به استقرار بیش از هزار خانوار تهرانی در ۱۲ مجموعه اقامتی پایتخت اشاره کرد و گفت: براساس اعلام شهرداری تهران، ساعت کار مترو تا ساعت ۲۴ افزایش پیدا کرده است، همچنین اتوبوس‌های تندرو و مترو به صورت رایگان به خدمت‌رسانی به مردم ادامه می‌دهند. از سوی دیگر میادین میوه و تره‌بار تهران از ساعت ۸ صبح تا ۱۶ و ساعت کار فروشگاه‌های شهروند از ساعت ۸ تا ۱۹ به ارائه خدمت به مردم می‌پردازند. مهاجرانی ثبت ملی نام مدرسه «شجره طیبه» را اقدامی در جهت ثبت سند مظلومیت ملت دانش‌دوست ایران دانست و تأکید کرد: وزارت امور اقتصاد و دارایی برای ترخیص کالاهای اساسی، تجهیزات، مواد اولیه و دارو و تسهیلات ویژه‌ای در نظر گرفته است. همچنین شرکت‌های بیمه برای پوشش خطرات ناشی از جنگ، صدور انواع بیمه‌نامه‌ها را آغاز کرده‌اند، از سوی دیگر پرداخت خسارات بدون معطلی در حال انجام است.

روابط عمومی سپاه: پایگاه‌های آمریکایی‌ها در منطقه زیر ضرب آتش سنگین موشکی و پهپادی

نیروی دریایی سپاه پاسداران در سحرگاه دیروز طی سه فوج تهاجم در موج «چهل‌ونهم» عملیات وعده صادق ۴ با رمز «یا رسول الله صلی الله علیه و آله» هم‌زمان پایگاه‌های تروریست‌های آمریکایی در منطقه را زیر ضرب آتش سنگین موشکی و پهپادی قرار دادند. در این عملیات موفق یگان‌های موشکی و پهپادی ایران رادارهای پاتریوت، برج کنترل، سوله‌های دفاع هوایی پایگاه «الظفره» را زیر ضرب کوبنده پهپادهای انهدامی و موشک‌های بالستیک نقطه‌زن قرار دادند. پایگاه «شیخ عیسی» نیز با انواع موشک و پهپاد مورد اصابت قرار گرفت و رادارهای هشدار اولیه پایگاه، آشیانه هواپیماها، رمپ مرکزی و مخازن سوخت هواگردهای آمریکایی منهدم شدند و در آتش سوختند. پایگاه بالگردی «العدیری» نیز زیر ضربات آهنین موشکی و پهپادی قرار گرفت. در این پایگاه سوله‌های تجهیزات، محل تجمع تروریست‌ها، سوله‌های نگهداری بالگردی این پایگاه منهدم شد.